

Ако Яворовъ държеше сметка за правилното въздействие на своята драма върху читателя и зрителя, той не щеше да завърши тъй неопределено първото си действие. Той трябваше да има по-голямо уважение къмъ тия, на които иска да каже нещо, за да не имъ предлага паузата на неяснитъ предположения, които възбужда финалътъ на това действие. Падането на завесата подиръ всъки актъ не означава, разбира се, че действието е свършено, но тя трябва да символизира единъ художествено и психологически завършенъ откъслекъ, отъ каквито не е лишенъ и първоизточникътъ на изкуството — самиятъ животъ.

Въ края на I картина чуваме, а въ II картина виждаме, че Бистра е решила да напусне семейството си, за да запази щастието на своя мъжъ и дѣте. Но какъ? — Следъ като направи Данаила довереникъ на своята тайна и получи отъ него обещанието, че и той ще пощади Поповича съ разкритието на страшната истина. Обстоятелството, че тя напусна мъжа си, безъ да му съобщи тая истина, говори въ полза на това решение у нея, безъ обаче да може да ни го наложи като единъ положителенъ мотивъ. Защо авторътъ е избягналъ да направи това по другъ по-красноречивъ начинъ? Разбира се, майката предчувствува, каквъ ударъ ще нанесе на своето дѣте съ разкритието на истината и има право като драматически характеръ да забави развязката. Но помислил ли е Яворовъ, какви изисквания поставя той въ тая сцена на прѣживяванията у своята публика, която разполага само съ откъслечнитъ загатвания на неговия диалогъ? Всички възмущения у майката трябва да се знаятъ чрезъ реконструкция или мислено да се предположатъ, за да могатъ да се прѣживяватъ. А въ драмата има цѣна само това прѣживяване, което се е наложило. И голѣмиятъ майсторъ ще личи тукъ въ умѣнието да подготвя, да прѣдразполага или да изненадва, винаги съ опредѣлената цѣль — да наложи своето прѣживяване или разбиране на нѣкой характеръ или нѣкое положение.

Всичко, каквото говорятъ и вършатъ въ горния сцена майка и синъ, може би е вѣрно до косъмъ и прѣддено тъкмо тъй, както се е случило или би се случило нѣкога въ действителностъ. Но каква полза, когато единъ интелигентенъ зритель недоумѣва и би трябвало да си направи надъ текста домашенъ разборъ или да се поучи отъ коментара на нѣкой критика и то не върху нещо загадъчно и много трудно за разбиране, а върху нещо, сѣкашъ, нарочно незавършено, недоизказано, или неясно казано. Но животътъ давашъ такива случаи! Добръ, обаче Яворовъ (гл. „Приносъ“, I стр. 4) „анализира“ и „рисува“. Той, значи, е съгласенъ, че драмата нѣма за цѣль да копира живота, а да го възпроизвежда като цѣло.

При разкритието на тайната въ сжщата сцена авторътъ е сложилъ технически главния акцентъ не въ великото отчаяние на една майка, която вижда, че дѣтето ѝ се отказва отъ нея, а въ внезапно възбуденото отъ яростта на Данаила чувство на омраза къмъ Витанова, съ когото сърцето ѝ позволява да сравни своя синъ. Защо се възбужда Бистра? Нима, когато идваше да се открива, тя не предчувствувахе, че този синъ не може да не бѣде жестокъ къмъ